

เกษตรอินทรีย์

ตอน : เทคนิคในการเพิ่มรายได้และลดต้นทุน
การผลิตข้าวในระบบเกษตรอินทรีย์

ถั่วเขียวพันธุ์ มทส.1

ฉบับที่แล้วได้กล่าวถึงการเตรียมความพร้อมในเรื่องการปรับปรุงบำรุงดิน เพื่อการผลิตพืชในระบบเกษตรอินทรีย์ ซึ่งถ้าเกษตรกรสามารถปฏิบัติได้ดังกล่าวจะทำให้ได้พืชที่มีความเจริญเติบโตที่สมบูรณ์ และมีธาตุอาหารพืชครบสมดุล และเมื่อนำซากพืชเหล่านี้ไถกลบลงสู่ดินจะทำให้ดินมีความอุดมสมบูรณ์ดี พอจะทำการผลิตข้าวในระบบเกษตรอินทรีย์ต่อไป

ต่อไปนี้จะได้กล่าวถึงเทคนิคในการเพิ่มรายได้ และลดต้นทุนการผลิตข้าวในระบบเกษตรอินทรีย์ เพราะว่าข้าวเป็นพืชส่งออกของประเทศไทยที่เป็นที่ยอมรับในด้านคุณภาพของผู้บริโภคทั่วโลก โดยเฉพาะข้าวที่ผลิตในระบบเกษตรอินทรีย์ มีความต้องการสูงมาก เนื่องจากการผลิตข้าวในระบบเกษตรอินทรีย์ มีข้อจำกัดหลายอย่างที่เกี่ยวข้องกับการเพิ่มผลผลิตและคุณภาพของข้าว การผลิตจึงมีต้นทุนสูง ทำให้เกิดรายได้ต่อครอบครัวต่ำ ดังนั้นการผลิตในระบบฟาร์มแบบผสมผสานจึงมีความจำเป็นมาก เพื่อให้เกษตรกรมีรายได้สูงขึ้น อันเนื่องมาจากผลผลิตอื่นๆ นอกจากข้าวเพิ่มขึ้น มีวัสดุปรับปรุงบำรุงดินมากขึ้น และลดศัตรูพืชอันเนื่องมาจากความหลากหลายของพืชที่อยู่ในระบบ แนวทางดำเนินการสามารถกระทำดังต่อไปนี้

1

การปลูกพืชตระกูลถั่วอายุสั้นก่อนและหลังปลูกข้าว

การที่เกษตรกรในจังหวัดสุรินทร์ได้นำเอาโสนแอฟริกันมาใช้เป็นปุ๋ยพืชสดนั้นนับว่าดีมาก แต่เมื่อใช้ต่อเนื่องกันหลายปีทำให้มีการสะสมไนโตรเจนสูงมากในบางพื้นที่ ดังนั้น แนวทางปฏิบัติใหม่อาจเปลี่ยนมาทำการปลูกถั่วเขียวแทน เพราะนอกจากจะได้เมล็ดถั่วแล้วยังได้ต้นถั่วและรากซึ่งมีปมที่เกิดจากไรโซเบียมมาเป็นปุ๋ยอีกด้วย และเมื่อทำการเก็บเกี่ยวข้าวเสร็จแล้วให้รีบหยอดเมล็ดถั่วเขียวหรือถั่วเหลืองลงดินบริเวณโคนต้นข้าวทันที ขณะที่ดินยังมีความชื้นสูงอยู่จะทำให้ถั่วเจริญเติบโตจนได้ผลผลิตก่อนที่ความชื้นในดินจะหมดไป วิธีนี้ทำให้เกษตรกรมีรายได้เสริมมากขึ้น และได้ปุ๋ยจากถั่วอีกครั้ง ซึ่งเกษตรกรภาคเหนือได้ทำมานานแล้ว

2

การใช้แทนแดงในนาข้าว

แทนแดงนอกจากจะใช้เป็นปุ๋ยข้าวโดยตรงแล้ว ยังสามารถใช้เป็นอาหารปลา หมู และเปิดได้ด้วย โดยทันทีที่ทำการปักดำข้าว ให้เลี้ยงแทนแดงลงในแปลงนา ปล่อยให้เจริญเติบโตจนเต็มพื้นที่ จึงทำการปล่อยปลาที่กินพืชเป็นอาหาร เช่น ปลาดุก ปลาเทโพ ปลาไน เป็นต้น ในปริมาณ 1 ตัวต่อตารางเมตร ระหว่างที่ปลาใช้แทนแดงเป็นอาหารมันก็จะให้ปุ๋ยแก่ข้าวด้วยการถ่ายมูลออกมา และแทนแดงก็ยังคงเจริญเติบโตได้ต่อไป และปล่อยไนโตรเจนที่ได้จากการตรึงไนโตรเจนในอากาศออกมาให้ข้าวได้ใช้จากการที่ต้นแก่ตายและสลายตัวเป็นปุ๋ย วิธีนี้นอกจากข้าวจะได้ปุ๋ยเพิ่มขึ้นแล้ว เกษตรกรยังได้ผลผลิตจากปลาที่เลี้ยงในระบบเกษตรอินทรีย์ จึงมีราคาสูงกว่าปกติ ในกรณีนี้ที่แทนแดงเจริญมากเกินไปสามารถตัดเอาไปเลี้ยงหมู หรือเปิดได้ หรืออาจจะหาปอไถลัดเคียงเลี้ยงขยายพันธุ์ไว้เพื่อใช้ในการเลี้ยงสัตว์ก็ได้

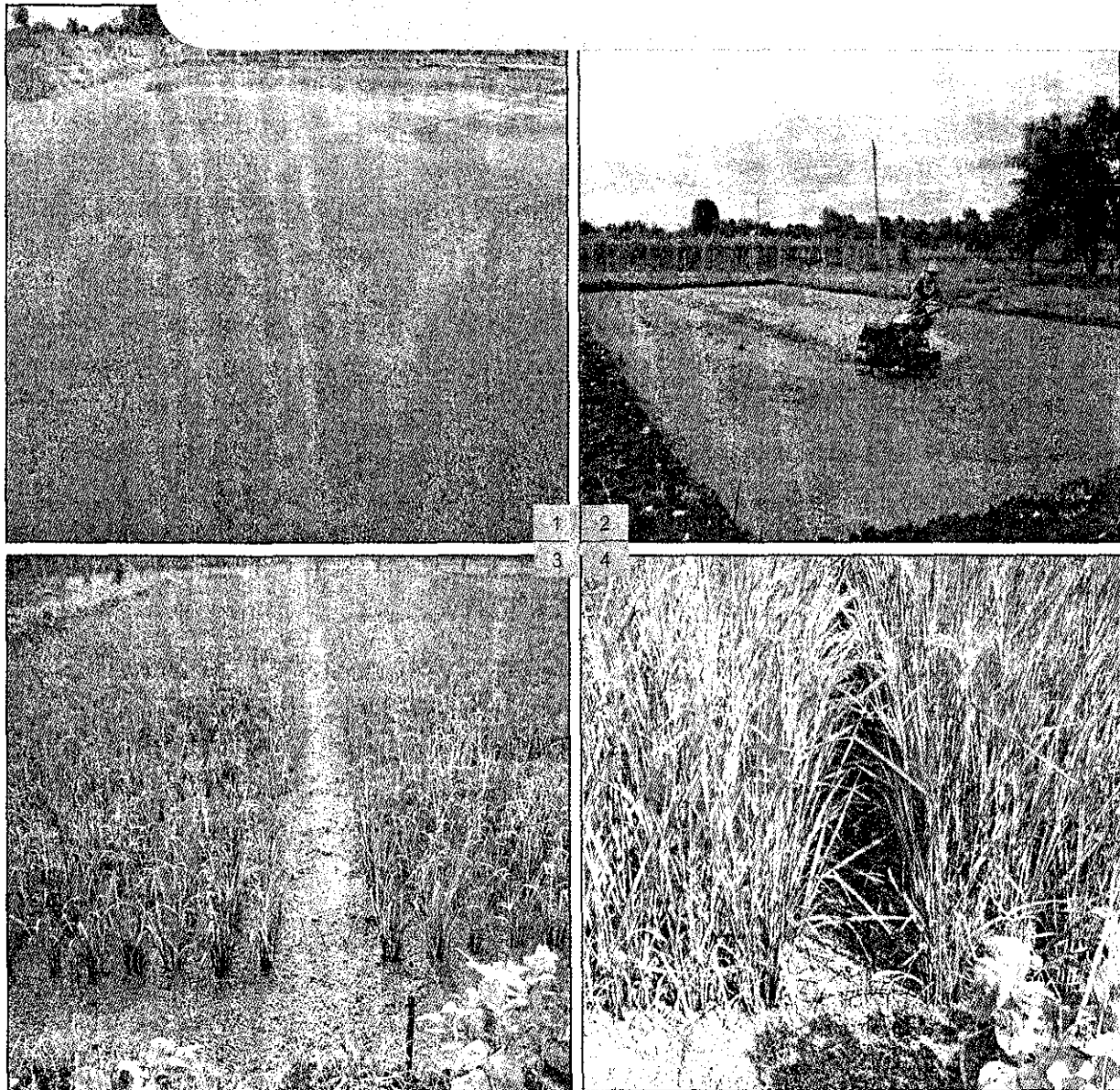
ถั่วฝักยาวไร่ค้างพันธุ์ สุรนารี 1

3

การปลูกข้าวไร่ค้างบนคันนา

จากการที่ได้ดูงานในประเทศจีน พบว่าในนาข้าวของเกษตรกรจีนบนคันนาเขาจะปลูกข้าวเหลือง ซึ่งน่าจะนำมาใช้กับการปลูกข้าวของเกษตรกรบ้านเราได้ โดยแทนที่จะใช้ถั่วเหลืองก็สามารถใช้ ถั่วฝักยาวไร่ค้าง ซึ่ง มทส. ได้พัฒนาพันธุ์ขึ้นมาเป็นถั่วต้นเตี้ย ฝักสดมีขนาดยาวรับประทานได้ อร่อยมาก รสชาติดีกว่าถั่วฝักยาวทั่วไป นอกจากนี้จะใช้รับประทานเป็นอาหารในครัวเรือนเองแล้ว ยังสามารถจำหน่ายได้ด้วย ข้อดีอีกประการหนึ่งก็คือทำให้คันนาสะอาด ไม่เป็นที่อยู่ของหนู ซึ่งเป็น ต้นตอของโรคฉี่หนู เมื่อทำการเก็บเกี่ยวแล้วต้นที่เหลือนยังสามารถนำมาใช้ในการทำปุ๋ยหมักให้ข้าว ได้อีกเช่นกัน

จากวิธีการทั้ง 3 ประการ สามารถช่วยให้เกษตรกรผู้ผลิตข้าวอินทรีย์มีรายได้เพิ่มขึ้นอย่าง แน่นนอน และสามารถรักษาระดับความอุดมสมบูรณ์ของดินได้อย่างยั่งยืน ซึ่งจะทำให้เกิดความ มั่นคงของครอบครัวดีขึ้น

1. แทนแดงในแปลงข้าวก่อนไถกลบ (หลังปลอย 3 สัปดาห์)
2. การไถกลบแทนแดงก่อนทำการปลูกข้าว
3. แทนแดง เจริญเติบโตในแปลงข้าวก่อนออกรวง
4. แทนแดง ในแปลงข้าวขณะออกรวง